

Riksantikvaren
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

Deres ref.: 25/01129-6

Deres dato: 28.04.2025

Vår ref.: 25/00108-1

Vår dato: 11.06.2025

Høringssvar til bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø

Vi har lest forslaget til bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø, samt deltatt på framlegget av strategien i teams-møtet 2. juni 2025. Vi setter pris på muligheten til å gi våre innspill til forslaget.

Overordnet sett framstår bevaringsstrategien som en ryddig og godt begrunnet beskrivelse av motivene for bevaring og med gode analyser av utfordringene vi står ovenfor. Strategien kunne med fordel ha vært ennå tydeligere på prioriteringer og koblinger til eksisterende og eventuelt nytt virkemiddelapparat.

Museenes plass er godt begrunnet i strategiens kapittel om roller og ansvar, men vi savner generelt en synliggjøring av museenes rolle som rådgivingsinstitusjoner. Erfaringene som er høstet gjennom Innlandsmodellen med bygningsvernrådgivere tilknyttet museer i hele Innlandet fylke, gir en kobling mellom private eiere av verneverdige hus i bygder og byer, til relevante kompetansemiljø, og med mulighet til tilstandsvurderinger og hjelp til søknader til istandsettingsprosjekter. Dette utvider rollen fra å være kunnskapspartnere slik det er beskrevet i de tre delområdene i strategien, til å ha en koordinerende rolle mellom ulike forvaltningsnivå og private tjenesteytere.

På et generelt nivå savner vi også en synliggjøring av enkeltobjektene plass i forståelsen av bygningsmiljø og særpreg. Enkeltobjektene kan i denne strategien tendere mot å bli usynlige, både kunnskapsmessig og forvaltningsmessig. Fokuset på kulturmiljøer og virkemidlene for bevaring av disse, kan gå ut over vernet av særskilt verneverdige enkeltobjekter – en hensynssone har færre begrensninger enn et objekt beskyttet av et enkeltvedtak. Strøkskarakter kan i slike sammenhenger bli bruk for å tillate tiltak på enkeltobjekter, spesielt i prosesser på lokalt nivå hvor hensynet til etablering av næring eller fortsatt bosetting ofte kan gå på bekostning av vernet av enkeltobjekter.

I forlengelsen av dette savner vi en strategi for å øke motstandskompetansen i norske kommuner, der sterk lokal aktivitetsvilje ofte utgjør en trussel mot bevaringen av kulturmiljø og enkeltobjekter. Vi vil også i denne sammenhengen løfte fram Innlandsmodellen som et virkemiddel for å styrke den antikvariske kompetansen og handlingskraften i kommune, gjennom et godt samarbeid mellom kommune, regionmuseer og fylkesforvaltningen.

Vi vil videre påpeke at kapittelet om arkeologiske kulturminner i deltema 1 ikke omtaler ruiner og bevaringsutfordringer knyttet til disse. Videre er heller ikke intakte kulturlag under ikke-bebygde områder omtalt, som i vår region utgjør en vesentlig arkeologiske kunnskapskilde til middelalderhistorien. Vi ber om at det vurderes å inkludere omtale av dette også.

På et mer detaljert nivå vil vi også bemerke:

- I tabellen som beskriver målstrukturen på side 9 bør forskning og annen kunnskapsproduksjon synliggjøres som forventet effekt, ikke bare tilgjengeliggjøring av relevant kunnskap.
- Beskrivelsen av fellesskapsarenaer under delmål 2 er på den ene siden belagt med mange eksempler på ulike fellesskapsarenaer, samtidig som andre ikke er omtalt. Det gjelder både offentlige fellesskapsinstitusjoner som skoler, men ikke minst museumsanlegg som i mange tilfeller har vært den viktigste fellesskapsarenaen i en bygd – og er relevante både som fellesskapsbygninger og uterom/grøntområder for fellesskapet. Vi tror det kan være nyttig med en klargjøring av at våre anlegg faller innenfor begrepsbruken.

Vi håper våre innspill oppfattes konstruktivt, og ønsker lykke til med det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Per Øyvind Riise
Avdelingsdirektør
Anno Domkirkeodden

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen håndskreven signatur.